

KKI

4:1

Mi várható Európában 2021-ben?

KKI 4:1

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2021.

Szerkesztő:

Molnár Tamás Levente – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Szerzők:

Molnár Tamás Levente – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Varga Gergely – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Garai Nikolett – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Fejérdy Gergely – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Szöveggondozás:

Gorács Anikó

Tördelés:

Lévárt Tamás

Illusztráció:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2e/The_light_at_the_end_of_the_tunnel_-_Flickr_-_Stiller_Beobachter.jpg

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának

A sorozatban eddig megjelent kiadványok

2020/23. [Sikeres volt-e Donald Trump gazdaságpolitikája?](#)

2020/22. [Egyesíti-e Biden az Egyesült Államokat?](#)

2020/21. [Amerika választ: minden kisebbségi a demokratákra szavaz?](#)

Régebbi számaink elérhetőek a [KKI](#) honlapján.

A Külügyi és Külgazdasági Intézet 4:1 című sorozatában négy kutató válaszol röviden ugyanarra – a nemzetközi politikát és gazdaságot érintő – kérdésre. Célunk a magyarországi tudományos viták elindítása és a szakértők közötti párbeszéd elősegítése. E számunkban a következő kérdésre kerestük a választ: „Mi várható Európában 2021-ben?”

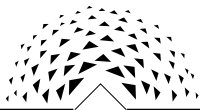
MOLNÁR TAMÁS LEVENTE

Újra elolvasva a tavalyi év elején készített [előrejelzésünket](#), az írás pont a 2020-as év leglényegesebb fejleményéről nem tesz említést: a keresőmotor egyetlen találatot sem jelzett a „korona”, a „vírus” vagy a „covid” szavakra. Ez is mutatja, hogy milyen rendkívül nehéz feladat a dinamikusan változó világban érdemi előrejelzéseket tenni, kiváltképp, ha a vizsgált kérdés az *unknown knowns*, de gyakran inkább az *unknown unknowns* kategóriákba esik.

Amit viszonylagos bizonyossággal kijelenthetünk, az az, hogy 2021-ben a COVID-19 még egy jó ideig velünk marad. Európában és a világon mindenhol az év túlnyomó részében a közbeszédet minden bizonnyal meg fogják határozni a vakciná(k)ról, a harmadik hullám elkerüléséről, a vírusmutációról, a gazdasági visszaesésről és kilábalásról, az oltásellenesekről és szociális törésvonalakról szóló diskurzusok. Kormányok a világ összes táján azon fognak dolgozni, hogy a normalitás újabb és újabb szeleteit tudják visszaadni a polgároknak, viszont az ehhez szükséges eszközöket és az ütemezést illetően vélhetőleg eltérő megoldások fognak születni, amelyek konfliktusokhoz vezethetnek. Mindemellett a nehézségekkel teli 2020-as év után sokan várakozással és reménységgel tekintenek a 2021-es esztendőre.

Az EU rendkívüli kihívásokkal teli éven van túl. Az előttünk álló esztendőben sok minden arról fog szólni, hogy a 2020-ban meghozott döntéseket hogyan lehet majd implementálni. Ezek közé tartozik az EU új költségvetése (MFF), és a mellette működő helyreállítási alap (NGEU), valamint a német elnökség utolsó méterein megkötött EU–Kína beruházási egyezmény, illetve a keménységét tekintve volfrám szilárdságú brexitegyezmény. Utóbbi miatt Boris Johnson igen csak nehéz évnak néz elébe, hiszen kérdéses, hogy együttesen a Covid-19 és a brexit miatti gazdasági visszaesést hogyan fogja tudni mérsékelni (nagyjából sehogy), miként tudja megőrizni a pártján belüli zárt sorokat, illetve a különböző országrészekben (Skócia és Észak-Írország) mivel tud majd ellenállni az elszakadást pártoló erők egyre hangosabb követeléseinek. A kilépés utáni brit valóságról készült legerősebb és legsokatmondóbb felvétel az EU-ba beutazni kívánóktól a holland határon lefoglalt sonkás szendvics volt. A brexithez nehéz és fájó lesz hozzászokni, és az együtt(mellett)élés új szabályainak nagy részét majd csak *learning by doing* alapon fogjuk tudni elsajátítani.

Joe Biden megválasztásával az EU egy jóval együttműködőbb és professzionálisabb partnert kapott Washingtonban Donald Trump után. A demokrata vezetés számos területen vissza fog térni a Trump előtti világhoz, így a párizsi klímaegyezményhez

vagy az iráni atomalkuhoz. Megint más területeken inkább a kontinuitás fogja jellemezni az amerikai vezetés felfogását, mindenekelőtt a Kínával való bánásmódban. A transzatlanti kapcsolatok komoly esélyt kapnak, hogy visszatérjenek egy nyugodtabb és produktívabb mederbe. Az amerikai és európai vezetés számára a legnagyobb kockázat abban rejlik, hogy bár számos konferencián és összejövetelen mindkét fél az összeborulás fanfárfjai mellett ünnepelteti az ismét helyreállt transzatlanti harmóniát, mindez nem vezet majd konkrét politikai és szakpolitikai változásokhoz. Ezt elkerülendő a két félnek arra kell használnia az elkövetkezendő négy évet, hogy az együttműködést megerősítve előálljon számos olyan kezdeményezéssel, amelyek az egyre erősödő nagyhatalmi versenyben egységbe tudják kovácsolni a Nyugatot.

Európában számos országban fognak idén (is) különböző szinteken választásokat tartani. Ezek közül az EU egésze, valamint a magyar külkapcsolatok számára is a legjelentősebb a szeptemberi német parlamenti választások. Németország idén *Superwahljahr*-ra készül, ami azt jelenti, hogy a parlamenti választáson kívül hat tartományban is újraválasztják a törvényhozást. Az idei választás több szempontból egyedülálló lesz a német politikában. Először is 1949 óta először fordul elő, hogy a hivatalban lévő kancellár nem indul újra. Angela Merkel 16 évnyi kancellárságát követő visszavonulása a politikai versenyt nyitottá, ezáltal pedig kiszámíthatatlanná teszi. Jóllehet a német konzervatívok – a kancellári székre legesélyesebb politikai erő – még nem döntötték el, hogy az észak-rajna-vesztfáliai vagy a bajor miniszterelnököt nevezzék-e meg közös kancellárjelöltnek, Armin Laschet CDU-elnökké való választásával a kereszténydemokraták már jelezték, hogy a politikai spektrum közepén terveznek maradni, ott, ahol választásokat lehet nyerni. Másodsor, a szeptemberi választás után könnyen előfordulhat, hogy olyan kormánykoalíció jön létre Berlinben, amelyre szövetségi szinten még nem volt példa. Előzetes nyilatkozatokra alapozva mind a konzervatívok, mind a szociáldemokraták a már bejáratott koalíciós formákat részesítenék előnyben (előbbi a konzervatív-liberális, utóbbi a szociáldemokrata-zöld koalíciókat), ám ezekhez várhatóan nem jön majd ki a matek. Így szükségszerűen megnyílik a lehetőség új, még járatlan utak irányába: a két leggyakrabban emlegetett forma a fekete-zöld, és a vörös-vörös-zöld koalíció lenne. Akármelyik opció mellett is fognak elköteleződni a német döntéshozók, az bizonyosnak mondható, hogy a bejáratott berlini politikai konvenciókban változás áll be, amely ki fog hatni a német külkapcsolatokra is. Egy dolog biztos, izgalmas év előtt állunk.

VARGA GERGELY

A Biden-kormányzat hatalomba kerülésével új fejezet kezdődik a transzatlanti kapcsolatokban. Donald Trump négyéves ciklusa után egy olyan elnök kerül hatalomra, akit az európai vezetők jelentős része nemcsak hosszú ideje ismer, de világképét és politikai elképzeléseit is közel érzi magához. Joe Biden ugyanis a hagyományos transzatlanti elit képviselője, a liberális demokrácia és a

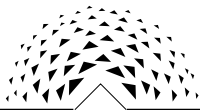
szabadpiaci elvek híve, és a demokrata adminisztráció kulcspozícióit illető kinevezései várhatóan a Trumpot megelőző korszakkal mutatnak majd folytonosságot. Ezen tényezők alapján egy, a megelőző évekhez képest jóval harmonikusabb kapcsolatra és szorosabb együttműködésre lehetne számítani az EU, illetve a legerősebb nyugat-európai államok és az Egyesült Államok között.

A Capitolium ostromának árnyékában a következő hónapokban a transzatlanti kapcsolatokat illetően a leglátványosabb elmozdulás és a legizgalmasabb agenda valószínűleg a demokrácia, a jogállamiság és az autoriter rendszerek, illetve a szélsőségek elleni küzdelem lesz. Ebben partnernek ígérkezik számos vezető európai ország és ázsiai szövetséges, ám a Biden-kormányzat számára már az a kérdés is diplomáciai kihívást jelenthet, hogy mely országokkal lesz hajlandó szorosabban együttműködni ezen a téren. Egyes országok mellőzése ugyanis jelentősen megnehezítheti más amerikai stratégiai érdekek érvényesítését. Vajon a demokrata adminisztráció szemében India, Izrael vagy éppen Törökország, Lengyelország és Magyarország abba a kategóriába tartozik, akivel a liberális demokrácia védelmében szoros szövetségesre találhat? A demokrata vezetés által elképzelt demokrácia nemzetközi védelme tehát koránt sem lesz olyan egyszerű.

A nemzetközi környezetben mind Amerika, mind Európa vonatkozásában olyan változások mentek végbe, amelyek a transzatlanti kapcsolatrendszerben is változásokat idéznek elő. Noha Joe Biden a Demokrata Párt mérsékelt szárnyához tartozik, és a globalizációpárti nagyvállalati körök támogatását is élvezti, az elsőként sikeresen Donald Trump által felismert amerikai politikai-társadalmi realitásokat nem lehet szőnyeg alá söpörni. A leszakadó középosztály, a rozsdáövezetek és a vidéki Amerika válságövezetinek követelései mellett nem tud úgy elmenni a washingtoni politikai elit, mint korábban tette. Mindez többek között protekcionizmust, a hazai iparpolitika kormányzati védelmét és támogatását; a globális katonai szerepvállalás csökkentését; a kereskedelmi érdekek kemény képviselését, valamint az amerikai versenyképességet és energiaárakat figyelembe vevő környezetpolitikát sejtet. Továbbá az amerikai demokrata és liberális elit is lassan leszámol azzal az illúzióval, hogy a piacgazdaság, a globalizáció és a liberális demokrácia vonzása átformálja Kínát, Oroszországot és a világ „elmara-dott részét”.

Az Atlanti-óceán európai oldalán ugyanakkor a Trump-elnökség ráébresztette a politikai vezetőket arra, hogy Amerika megváltozott, és Angela Merkel szavaival élve, [Európa nem támaszkodhat rá már úgy](#), mint korábban. Ez Trump elnökön túlmutató felismerés, amelynek egyik fontos bizonyítéka az elmúlt hetekben – már az amerikai elnökválasztás után – tető alá hozott európai–kínai beruházási megállapodás.

A Biden hivatalba lépését követő hónapok egyik súlyponti kérdése a transzatlanti kapcsolatokban a nemzetközi gazdasági rend, és benne az USA és az EU jövője lesz. Noha szavakban ezen a területen is más retorikára, megnyilvánulásokra lehet számítani az új amerikai kormányzat részéről, a lényegi kérdéseket illetően a háttérben kemény érdekérvényesítésre és erőteljes vitákra kell számítani

a Kínához fűződő kapcsolatok, a transzatlanti kereskedelem, a tech-cégek adóztatása vagy éppen a WTO reformja ügyében. Ezen témakörök egyikében sem várható gyors áttörés, ám az év folyamán körvonalazható lesz, hogy sikerül-e minőségileg elmélyíteni a transzatlanti partnerséget ezekben a stratégiai kérdésekben.

A biztonságpolitikai kérdéseket illetően sem lesz új a nap alatt. Az adminisztráció részéről sokszor elhangzik majd az Egyesült Államok elkötelezettsége a NATO, az ötös cikkely és az európai szövetségesek irányába, ám a közös teherviselés tekintetében megmaradnak az ellentétek. A stratégiai autonómiáról szóló viták elméleti és kommunikációs szinten maradnak, hiszen Európa láthatólag továbbra sem gondolja komolyan az autonómia katonai pillérének kiépítését. A NATO-t érő fenyegetések és kihívások – Oroszország, terrorizmus, közel-keleti és észak-afrikai instabilitás, új típusú kihívások – tekintetében pedig a Biden-kormányzat valójában hasonlóan gondolkodik majd elődeihez. Nem zárható ki egy óvatos nyitási kísérlet Putin Oroszországa felé, ám az vélhetőleg alapvetően a fegyverzetkorlátozási kérdésekre fókuszál majd, egyéb területeken – Ukrajna, szankciós rezsim, fölgázvezetékek – nem várható érdemi változás az amerikai politikában, és ezzel az európai államoknak is számolniuk kell. A transzatlanti kapcsolatrendszerben összeségében tehát több multilateralizmusra, a felszínen harmonikusabb politikai együttműködésre, ám a stratégiai kérdéseket tekintve változatlanul érdekütközésekre kell számítani.

GARAI NIKOLETT

Közép-Európa politikai, gazdasági és társadalmi trendjeit 2021-ben is leginkább a koronavírus-járvány és annak következményei fogják meghatározni. Térségünkre is hatással lesznek azok a kulcsfontosságú események és történések, amelyek a világ szinte összes régióját érintik. Ilyen többek között az új amerikai kormányzat hivatalba lépése, az ősszel megrendezésre kerülő német szövetségi választások eredménye, egy esetleges harmadik járványhullám kialakulása, de a globális mobilitás hosszú távú alakulása, az exportkorlátozások miatt a globális értékláncokban történő fennakadások, valamint a [vakcinadiplomácia](#) és a gazdasági helyreállítás üteme is fontos tényezők lehetnek a világpolitika és térségünk külpolitikájának alakulásában.

Az európai uniós ügyek tekintetében a járványkezelésen és az egészségügyi unión túl is számíthatunk még további izgalmakra. Az uniós költségvetés keretében elkezdődnek majd a digitális és „zöld” átállásra irányuló beruházások, emellett a közös uniós Kína-politika, az uniós iparstratégia, a nyugat-balkáni bővítés, valamint a [portugál](#) soros elnökség egyik prioritását jelentő szociális pillér kialakítása is vita tárgyát képezheti a tagállamok és az intézmények között.

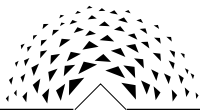
A politikai trendek tekintetében érdemes külön figyelmet fordítani a kormányokba, intézményekbe és a vakcinagyártó cégekbe vetett közbizalom és a társadalmi feszültségek összefüggéseire. A világjárvány hatására a társadalmi

feszültségek eszkalálódása rengeteg ország számára rendszerszintű kockázattá vált. Az Ernst and Young 2021-es [geostratégiai kilátásokról szóló jelentése](#) szerint az arab tavasz 2011-es kitörése óta a társadalmi feszültségek szintje 2020-ban volt a legmagasabb, ez a trend pedig 2021-ben is folytatódni fog.

A pandémia Közép-Európában is felerősítette a társadalmi elégedetlenséget és egyenlőtlenségeket. Míg előbbi a korlátozások, a maszkviselés vagy az oltás elleni tüntetések formájában nyilvánult meg a visegrádi fővárosokban, addig utóbbi a munkanélküliség növekedésében, valamint a járvány által leginkább sújtott gazdasági ágazatokban dolgozók életszínvonalának romlásában jelentkezett. A Világbank [jelentése](#) szerint a járvány körülbelül 40-60 millió embert társíthat mélyszegénységbe a világon. Bízató azonban, hogy az Európai Bizottság gazdasági [előrejelzése](#) szerint uniós viszonylatban a munkanélküliségi ráta 2021-ben a visegrádi országokban lesz a legalacsonyabb (legalacsonyabb: Csehország 3,3%; legmagasabb: Szlovákia 7,8%), míg az éves reál-GDP-növekedés Csehországban 3,1%, Lengyelországban 3,3%, Magyarországon 4%, Szlovákiában pedig 4,7% lehet.

A kormányokba és a vakcinák biztonságába vetett közbizalom befolyásolni fogja a tömeges oltási programok hatékonyságát, míg a járvány- és válságkezelés sikerességéről alkotott közvélemény nagyban befolyásolja majd a politikai pártok népszerűségét 2021-ben. Ez különösen érdekes fejleményekhez vezethet azokban az országokban, ahol idén országos választások lesznek. Bár a szeptemberi németországi szövetségi választás ígérkezik az idei év egyik legizgalmasabb eseményének, amely jelentős hatással lesz majd Németország Közép-Európával való kapcsolatára, nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy október 8–9-én [parlamenti választásokra](#) kerül majd sor Csehországban is. Prágában a második hullám miatt bevezetett korlátozások elleni tüntetések hamar kormányellenes hangulatúvá váltak, mindez 2021-ben sem fog alább hagyni. Andrej Babiš ANO 2011 nevű pártjának népszerűsége [csökken](#). A miniszterelnök pártja komoly kihívókra találhat, hiszen az ellenzék átalakulóban van. A Cseh Kalózpárt és a Polgármesterek és Függetlenek (STAN) pártja [közösén indul](#) majd a választáson, míg a Polgári Demokrata Párt (ODS), a kereszténydemokrata KDU-ČSL, valamint a TOP09 egy jobbközép [koalícióban próbál szerezni](#) SPOLU néven. Az őszi választás azért is nagyon fontos, mert a győztes erők az ország irányításán kívül 2022 második felében az EU soros elnökségét is elláthatják majd, ezáltal Csehország (és a visegrádi csoport) alakíthatja az unió napirendjét.

Szlovákiában a tavaly márciusban, a járvány kitörése után beiktatott Igor Matovič-féle koalíciós kormány a túlélésért küzd majd 2021-ben az Irány-Szociáldemokrácia (Smer-SD) és a Hang-Szociáldemokrácia (Hlas-SD) pártok ellenzéki ösztüzében. Robert Fico és Peter Pellegrini célja egy előrehozott választás [kikényszerítése](#), ugyanis a Hlas-SD tavalyi megalakulása óta már legyőzte népszerűségben a Matovič-féle O'LaNO-t, amelynek támogatottságán komoly csorbát ejtett a vírus elleni védekezés kaotikus koordinációja. A 2020. decemberi [közvélemény-kutatások](#) szerint a Hlas-SD 22%-on, míg az O'LaNO

csak 13%-on áll. Érdemes lesz még figyelemmel kíséreni a szlovák igazságszolgáltatás átfogó reformjának próbálkozásait, amelynek keretében tavaly már [több rendőrségi akció](#) (Vihar, Forgószél, Tisztítóűz, Júdas) is elindult.

Lengyelországban a 2020-as államfőválasztás körüli politikai viták, majd az ezt követő kormánykoalíció belüli ellentétek az állatvédelemmel, az abortusz-törvény módosításával, valamint az uniós költségvetés vétőjával kapcsolatban megrendítették a Jog és Igazságosság által vezetett jobboldali kormánykoalíció stabilitását. Jarosław Kaczyński számára idén is kihívást jelent majd a koalíció összetartása. Az ellentétek leginkább az uniós „zöld ügyek”, valamint a lezáratlan abortuszkérdés kapcsán éleződhetnek ki.

A Visegrádi Együttműködés soros elnökségét 2021. július 1-jén Magyarország veszi át Lengyelországtól. A 2017/2018-as magyar elnökségi évhez hasonlóan most is arra számíthatunk, hogy Orbán Viktor kormánya ambiciózus programmal áll elő, amelyben nagy valószínűséggel helyet kap majd a koronavírus hatásainak enyhítését célzó gazdasági együttműködés, az egészségügy területén történő koordináció, de az olyan uniós ügyekben történő érdekérvényesítés is, mint az Európai Bizottság új migrációs paktuma és a korábban már említett uniós prioritások. A visegrádi csoport kohézióját befolyásolni fogja az őszi cseh parlamenti választások eredménye. Bár a Visegrádi Együttműködés szükségességét egy cseh politikai párt sem kérdőjelezi meg, a Cseh Kalózpárt, a STAN, valamint a SPOLU pártjai kritikusan szemlélik a lengyel és magyar belpolitikai viszonyokat.

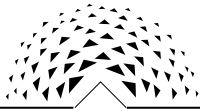
FEJÉRDY GERGELY

Az idei évben minden bizonnyal a koronavírus-járvány meghatározó tényező marad Európában és a francia bel- és külpolitikában is. Franciaország a [lakosságra vetített halálozások alapján a világ 17.](#) legsúlyosabban érintett országa. A járvány hatására [2020-ban 9%-kal nőtt az elhunytak száma](#) 2019-hez képest, ez a növekedés 2021-ben akár még nagyobb is lehet. A helyzetet különösen súlyossá teszi, hogy a vírus ún. [brit és dél-afrikai mutációi is megjelentek](#) az országban. Ugyan a kormányzat nagy reményeket fűz a vakcinához, várhatóan nem fogja tudni teljesíteni azt a tervet, [hogy 2021 nyaráig 15 millió főt beoltanak](#). Ennek fő oka egyrészt az, hogy egyelőre nincs megfelelő mennyiségű oltóanyag, másrészt pedig az oltással szembeni ellenállás is tradicionálisan erős a társadalomban, még ha a koronavírus esetében ez a [tendencia megfordulni látszik is](#). A vírus elleni védekezést várhatóan nehezíteni fogja, hogy a társadalom egyre nehezebben viseli a karantént, márpedig ennek periodikus alkalmazása nélkül egyelőre lehetetlen megfékezni a járványt. A kialakult helyzet hatására a Franciaországban egyébként is tapasztalható növekvő szociális és társadalmi feszültségek tovább fokozódhatnak. Ugyancsak növekszik a [közbiztonság hiányának érzete](#), valamint a [rendfenntartó erőkkkel szembeni bizalmatlanság](#), ez a tendencia is várhatóan megmarad 2021-ben.

A világjárvány gazdasági hatásai is jelentősen befolyásolni fogják a francia politikai folyamatokat. Az állam 2020-ban különböző módokon 470 milliárd euró értékben nyújtott segítséget, illetve védelmet a francia vállalatoknak. 2021–2022-ben a gazdaság fellendítésére újabb 100 milliárd eurót kíván költeni a párizsi kormány. [Részletesebb elemzések rámutatnak](#), hogy a német és a brit válaszokkal összehasonlítva a francia gazdaságvédelmi reakció valójában kevésbé ambiciózus, és hatékonyságát tekintve sem kiemelkedő. Ráadásul a 2020-ban már érzékelhető negatív hatások várhatóan – jóllehet esetenként átmenetileg – nagyrészt erősödni fognak. Az elemzők a csőd-eljárások jelentős megugrásával, a munkanélküliségi ráta 9-ről 11%-ra, illetve a szuverén államháztartásnak akár a GDP 122%-ára történő növekedésével is számolnak. A [költésvetési törvény](#) 2020-hoz viszonyítva 6%-os növekedés mellett 8,5%-os államháztartási hiányt prognosztizál, nagy kérdés azonban, hogy milyen hamar sikerül olyan szinten leküzdeni a vírust, hogy minden viszszatérhet a normális kerékvágásba.

A kormány 2021 nyarára lát esélyt a válságból való kilábalásra, de a [viroológusok többsége](#) szerint Franciaországban csak az őszi időszakban lesz valójában érzékelhető az oltás hatása, így az év nagyrésztében még együtt kell élni a vírussal, amely különösen a tavaszi időszakban újabb lezárásokat is jelenthet. Az ellenzék élesen támadja a kormányzatot a járvány kezelése miatt. A Jean Castex vezette kabinetet kapkodással, átgondolatlan intézkedésekkel vádolják. Leginkább az egészségügyi miniszter került a támadások középpontjába, ami a 2021-es év során kisebb kormányátalakításhoz is vezethet.

A francia bepolitikai folyamatokat 2021-ben a járvány kezelésén kívül a 2022-es elnökválasztásokra történő felkészülés és a kampány fogja meghatározni. Ennek fontos állomása lesz a várható ún. „előválasztás” a nagyobb politikai formációk (pl. a jobbközép LR és a zöldpárt EELV) esetében, ahol több név is szóba jöhet. 2021 különösen is meghatározó év lesz a jelenleg két legesélyesebbnek tartott jelölt, Marine Le Pen és Emmanuel Macron számára. 2022 perspektívájában a 2021 júniusában sorra kerülő regionális választások szintén kiemelt jelentőséggel bírnak. Az elnökválasztáson várhatóan indulni szándékozó Emmanuel Macron számára kifejezetten kényes időszak kezdődik, hiszen az államfői mandátum utolsó éve tradicionálisan a „számonkérés éve” is. Az [elnök megítélése közvetlen elődeihez képest](#) inkább jónak mondható, kisebb mozgásokkal hónapok óta 35%-os támogatottsággal rendelkezik; nagy kérdés ugyanakkor, hogy ez a népszerűség megőrizhető-e. Macron egyre nyilvánvalóbban a jobbközép táborra épít, így olyan kérdések, mint a közbiztonság vagy a radikális iszlám elleni fellépés hangsúlyosabban jelennek meg a politikájában. Ennek része többek között a 2020 őszén útjára indított, különösen baloldali körökben élénk felháborodást keltő, ún. [globális biztonsági törvénytervezet](#), amelynek parlamenti tárgyalása 2021-ben folytatódik. Szintén ide kapcsolódik a 2020 decemberében a kormány által benyújtott és a parlament által januárban tárgyalni kezdett [iszlám szeparatizmus ellen készülő törvénytervezet](#) is. Megjegyzendő, hogy ez utóbbi, illetve az iszlamista

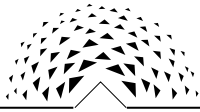

terrorizmus kapcsán zajló perek – amelyek közül különösen is ki fog emelkedni a [2021 szeptemberében kezdődő, a hat évvel ezelőtti párizsi merényletsorozat ügyének tárgyalása](#) –, és nem utolsósorban a börtönökből [nagy számban szabaduló szélsőségesek](#) (60-70 fő 2021-ben) miatt nagy az esély arra, hogy újabb terrorista merényletek rázzák meg Franciaországot.

A vírusjárvány és a belpolitikai helyzet rányomja a bélyegét Párizs külpolitikai törekvéseire is, de a fő irányok 2021-ben sem térnek el a korábbi évektől. Macron Franciaország nagyságát továbbra is a nagyobb geopolitikai súlyú Európán keresztül látja kiteljesedni. A koronavírus okozta gazdasági nehézségek gyors rendezésében is az Unióra és leginkább az eurozóna nagyobb integrációjára számít. A francia elnök azonban a koronavírus-válság tanulságait levonva a nemzeti önállóság és szuverenitás fontosságát is hangsúlyozni kívánja. Párizs továbbra is hisz Franciaország Európa jövőjét meghatározó különleges szerepében, és a Brexitet követően nagyobb esélyt lát ennek a kvázi vezető szerepnek a betöltésére. 2021-ben Párizs a németországi választások miatt az Unió politikában is nagyobb befolyást remél. A francia vezetés ugyanakkor hangsúlyozza, hogy [Nagy-Britannia kiválása felerősítette a német-francia együttműködést, illetve egyfajta föderatív hatás is érvényesül](#), amely 2021-ben lehetővé teheti a nagyobb fokú előrelépést az Unió stratégiai autonómiája felé. Ennek fényében a francia kormány kiemelten készül a 2022. január elsejétől kezdődő Unió elnökségre is, amelynek programját [2021-ben kívánja a lehető legnagyobb alapossággal kidolgozni és előkészíteni](#). Macron erre különösen is nagy hangsúlyt fektet, mert kézzelfogható eredményeket kíván elérni, amelyek egyrészt európai szinten, másrészt az elnökválasztások szempontjából is fontosak a számára. A legfőbb célkitűzés az Európához való tartozás megerősítése, a koronavírus-járvány utáni gazdasági megújulás előmozdítása, illetve az Unió világpolitikai súlyának növelése. Európai szerepkörének erősítése érdekében Franciaország a német-francia együttműködésen túl témaspecifikusan az Unió többi tagállamával, illetve országcsoportjával is szorosabb egyeztetésre készül. Így fokozottabb figyelemre számíthat francia részről többek között a V4, valamint a Nyugat-Balkán térsége, mint ahogy azt Le Drian külügyminiszter meg is erősítette [január 14-én Zágrábban](#) tett hivatalos látogatásakor.

Franciaország európai és világpolitikai törekvéseiben a környezetvédelem továbbra is fontos helyet foglal el. Jól mutatja ezt az elkötelezettséget, hogy Macron elnök referendum útján mindezt [a francia alkotmányba is szeretné belefoglalni](#). A vonatkozó népszavazás lebonyolítására akár 2021-ben is sor kerülhet.

Érdemes lesz figyelemmel kísérni a francia politikát a Biden vezette Egyesült Államok vonatkozásában is, mert bármennyire úgy tűnhet, hogy Párizs számára ideális jelölt került hatalomra, valójában nem győzik hangsúlyozni, hogy [2021-ben nem fog visszatérni a Trump előtti állapot a transzatlanti kapcsolatokban](#).

A koronavírus-járvány okozta korlátok ellenére Macron várhatólag nagy hangsúlyt fog helyezni Franciaország külpolitikai aktivitására, mert tradicionálisan diplomáciai sikerekkel tud a belpolitikában is jobban érvényesülni. Ugyancsak ezt a célt szolgálhatják majd a 2021-es évfordulók: a Mitterrand elnök hatalomra jutásának és halálának, illetve Napóleon halálának évfordulója alkalmából várható megemlékezések is. A jelenlegi francia vezetés hisz abban, hogy Macron 2022-ben újabb ötéves mandátumot nyerhet, de ennek előkészítése szempontjából meghatározó lesz a 2021-es év.